

בש"פ 7233/18 - מחי אלדין בכיראת נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7233/18

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העורר: מחי אלדין בכיראת

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ש' רנר) בבע"ח 21316-06-18 מיום 16.7.2018

תאריך הישיבה: י"ב בחשון התשע"ט (21.10.2018)

בשם העורר: עו"ד אנדרה רוזנטל

בשם המשיבה: עו"ד דגנית כהן ויליאמס

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ש' רנר) אשר דחה את בקשת העורר לגילוי חומרי חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ).

1. המשיבה הגישה נגד העורר כתב אישום שבו יוחסו לו עבירות של החזקת נשק לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), סחר בנשק לפי סעיף 144(ב) לחוק ונשיאת נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק. מחומר החקירה שהועבר לעיון העורר הוא מצא כי בין המשיבה לבין עד התביעה המרכזי (להלן: העד) נערך הסכם שלפיו העד יפעל כסוכן סמוי ובתמורה, בין היתר, המשיבה תסגור שלושה תיקים התלויים ועומדים נגדו, לרבות התיק שבמסגרתו נאשם העורר. על רקע זה פנה העורר למשיבה בבקשה לקבל לידי את שני תיקי החקירה הנוספים (להלן: תיקי החקירה) נושא ההסכם ואת גיליון הרישום הפלילי של העד. המשיבה סירבה לבקשה בנימוק כי החומר המבוקש אינו רלוונטי ולכן הגיש העורר בקשה לגילוי חומרי חקירה לפי סעיף 74 לחסד"פ.

2. ביום 16.7.2018 קיבל בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ש' רנר) את בקשת העורר באופן חלקי. נקבע כי סגירת תיקי החקירה המבוקשים היא חלק מהתמורה שקיבל העד בהסכם עם המשיבה, ולכן הם חלק מחומר החקירה. עם זאת, מדובר בתיקים שטרם הוגש בהם כתב אישום ואף לא ברור אם יוגש, כך שחומרי החקירה אינם גלויים. כמו כן, יש להביא בחשבון פגיעה אפשרית בצדדים שלישיים מעורבים דוגמת המתלוננים וקטין מעורב. לפיכך הורה בית המשפט למשיבה להמציא לעורר פרפראזה של תמצית מהות החשדות נגד העד בתיקי החקירה (מעבר לציון שמה הכולל של העבירה). הבקשה לעיון בגיליון המרשם הפלילי של העד נדחתה לאחר שבית המשפט עיין בו ומצא כי אינו רלוונטי, וכי לא קיימת אפשרות סבירה שעיון בו יביא תועלת להגנת העורר.

בהמשך לכך הגישה המשיבה לבית משפט קמא בקשת הבהרה, שבגדרה צוין כי מסירת עדות בעניינו של העורר לא הייתה תמורה בהסכם שנערך בין העד לבין המשיבה, שכן ההסכם נחתם לאחר שהפליל העד את העורר ואף לאחר שהוגש כתב האישום נגד העורר. ביום 12.9.2018 קבע בית המשפט כי אין מקום לשנות מהחלטתו האמורה מיום 16.7.2018. צוין כי על אף שההסכם בין המשיבה לעד נחתם לפני שהוגש כתב האישום נגד העורר, העד טרם העיד במשפטו של העורר, ונראה כי הוא מחויב לכך מכוח התנאי הקבוע בהסכם שלפיו העד יעיד בכל הליך משפטי שייקרא אליו.

3. מכאן הערר שלפניי, המתמקד בהחלטה שלא למסור לעיון העורר את שני תיקי החקירה הנוספים שבגדרם נחקר ביצוען של עבירות מרמה וגניבה. לטענת העורר, בתיקים עשוי להיות מידע המשליך על מהימנותו של העד ולכן העיון בהם דרוש להגנתו ולמימוש זכותו להליך הוגן. בדיון לפניי הוסיף העורר וציין כי אינו מתנגד לקבלת תיקי החקירה לאחר שיושמטו מהם פרטיהם של המעורבים הנוספים.

המשיבה מתנגדת לבקשה וסומכת ידיה על החלטת בית משפט קמא. לגישה, תיקי החקירה אינם רלוונטיים להגנת העורר, ומכל מקום יש ליתן משקל רב לחשש בדבר פגיעה בפרטיות העד וגורמים נוספים המעורבים בתיקים. זאת ביתר שאת, נוכח המבחן הנוקשה הנוהג ביחס לחשיפתם של תיקי חקירה הממתינים לביור דין.

4. לאחר שעיינתי בערר על צרופותיו כמו גם בתיקי החקירה בעניינו של העד, באתי לכלל מסקנה כי דינו להידחות. בפתח הדברים יוער כי המידע המבוקש מצוי בשליטת המשיבה, אך הוא הגיע לידיה ללא קשר לחקירותיו של העורר. בנסיבות אלו, שאלה היא אם המסלול המתאים לבקשת תיקי החקירה הוא במסגרת בקשה לפי סעיף 108 לחסד"פ, שאז, בין היתר, ניתן היה לאפשר זכות טיעון למי שעלול להיפגע מחשיפת המידע המבוקש (ראו למשל בש"פ 4194/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (26.6.2018)). אולם, משהמשיבה לא התנגדה באף שלב לדיון לפי סעיף

5. סעיף 74 לחסד"פ מקנה לנאשם בפלילים זכות לעיין בחומר חקירה הרלוונטי להגנתו (בש"פ 6695/11 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 5 (27.9.2011)). נוכח מרכזיותה וחשיבותה של זכות העיון, בעיקר כאמצעי להבטיח את זכותו של הנאשם להליך הוגן ואת גילוי האמת בהליך הפלילי (שם), נוהגת בפסיקתנו גישה מרחיבה אשר להיקף השתרעותו של המונח "חומר חקירה", כך שהוא כולל כל חומר הנוגע במישרין או בעקיפין לאישום (ראו למשל, בש"פ 8252/13 מדינת ישראל נ' שיינר, פסקה 11 (23.1.2014) (להלן: עניין שיינר)). הפסיקה הכירה בכך שהזכות לעיין בחומר חקירה עשויה להשתרע גם על מידע המתנהל מכוח חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981: מידע על אודות הרשעות ועונשים, מידע על אודות תיקים סגורים ומידע על תיקים הממתינים לביור דין (להלן: תיקי מב"ד; ראו והשוו, בש"פ 1408/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (14.4.2014); בש"פ 5535/13 מדינת ישראל נ' שימשילשווילי, פסקאות 8-11 (15.8.2013) (להלן: עניין שימשילשווילי)). האפשרות למסור לעיונו של נאשם מידע מסוג זה - שמטבע הדברים כרוך בפגיעה בפרטיותו של מי שהמידע נמסר על אודותיו (בג"ץ 620/02 התובע הצבאי הראשי נ' בית הדין הצבאי לערעורים, פ"ד נז(4) 625, 635-636 (2003)) - תיבחן בידי בית המשפט על פי מבחני הרלוונטיות והתועלת הפוטנציאלית להגנת הנאשם מזה, ועוצמת הפגיעה האפשרית באינטרסים המוגנים של צד שלישי לרבות עד, מזה (עניין שיינר, פסקה 11). ואולם, כאשר החומר המבוקש הוא תיקי מב"ד, יש ליישם מבחנים אלה בנוקשות יתר. זאת, בשים לב למשקלם הנמוך של תיקי מב"ד ביחס למשקלן של הרשעות, להיעדרן של מסקנות סופיות במסגרתם ולאפשרות כי כלל לא יבשילו לכדי אישום, ולפוטנציאל הפגיעה בפרטיות העד שייגרם כתוצאה מחשיפתם. לכן, אפשרות מסירתם של תיקי מב"ד של עד או מתלונן לעיונו של הנאשם תיבחן על פי מכלול שיקולים ובהם, בין היתר, הפגיעה הפוטנציאלית בזכויותיו של העד או המתלונן; עוצמת הרלוונטיות - אם גבוהה או שולית; ההשפעה שתהיה לעיון במידע המבוקש על נכונותם של עדים וקורבנות עבירה להעיד במשפטים; החשש מכך שבקשת העיון אינה אלא "מסע דיג" ספקולטיבי; ועיקרון סופיות תשובות העד בעניינים צדדיים העלול להקטין את התועלת הפוטנציאלית שהמידע המבוקש ישיא להגנתו של הנאשם (עניין שימשילשווילי, פסקה 13).

6. בענייננו, לאחר שבחן את השיקולים הצריכים לעניין לא מצא בית המשפט המחוזי להורות על מסירת תיקי החקירה לעיון העורר. לא ראיתי יסוד להתערב בקביעה זו, מנימוקיה. כך, על כף אחת ניצבת זכותם לפרטיות של העד ושל גורמים נוספים הנזכרים בתיקי החקירה, הכוללים כאמור לעיל גם קטין שחלק מהמידע לגביו חסוי. עיון בתיקי החקירה מלמד כי מדובר במידע רב העומד בליבת הזכות לפרטיות של אותם צדדים שלישיים אשר חשיפתו תגרור פגיעה ניכרת בה. עוד יודגש כי מדובר בפרטים אינטגרליים בתיקי החקירה כך שנראה כי אין דרך אפקטיבית למסור את התיקים לעיונו של העורר מבלי לחשוף אותו אליהם. מטעם זה, גם בהצעת העורר בדיון לפני לקבל לעיונו את המידע תוך השחרת פרטים מזהים אין כדי לסייע.

מנגד יש לשקול את התועלת הפוטנציאלית להגנתו של העורר. דומה כי הגם שאין לשלול את קיומה, יש לזכור כי היא מוגבלת בענייננו (ראו והשוו: עניין שימשילשווילי, פסקה 13; בש"פ 7421/13 קניאס נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (10.11.2013); בש"פ 5766/10 נפע נ' מדינת ישראל, פסקאות י"ד-ט"ו (2.9.2010); עניין אל הוזייל, בעמ' 129-130).

7. לאחר עיון בתיקי החקירה, נראה כי תוצאת האיזון בין הגנה על פרטיות העד והצדדים השלישיים הנוספים המעורבים בתיקי החקירה, לבין הגנת העורר מקבלת ביטוי הולם בפרפראזה בדבר מהות החשדות נגדו. לא ראיתי אפוא להתערב במסקנתו של בית המשפט המחוזי.

סוף דבר, הערר נדחה.

ניתנה היום, ט"ו בחשון התשע"ט (24.10.2018).

שׁוֹפֵט
